

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/26/2023
Identifikačné číslo spisu:	6220200472
Dátum vydania rozhodnutia:	30.04.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Marián Sluk
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:6220200472.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Z. narodenej P., zastúpenej advokátom JUDr. Jozefom Veselým, Veľký Krtíš, Mierová 1, proti žalovanej I., narodenej B., o ochranu vlastníckeho práva, vedenom na Okresnom súde Lučenec pod sp. zn. VK-12C/3/2020 (pôvodne vedenom na Okresnom súde Veľký Krtíš pod sp. zn. 12C/3/2020), o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 22. februára 2023 sp. zn. 17Co/90/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanej a štátu nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Veľký Krtíš (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 21. apríla 2022, č. k. 12C/3/2020-395 vo výroku I. zriadil vecné bremeno na nehnuteľnosti bližšie špecifikované vo výrokovej časti, spočívajúce v povinnosti vlastníka pozemku strpieť umiestnenie a nerušené užívanie stavby betónového plotu v dĺžke 0,4 metra a v šírke 0,2 metra, ktorý je na tomto pozemku postavený za náhradu vo výške 23,50 eura, počnúc dňom právoplatnosti rozsudku. Vo výroku II. uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyni náhradu vo výške 23,50 eura v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Vo výroku III. vo zvyšnej časti žalobu zamietol. Vo výroku IV. vyslovil, že žiadna zo strán sporu nemá právo na náhradu trov konania. Vo výroku V. uložil žalovanej povinnosť nahradiť štátu trovy konania vo výške 79,43 eura v lehote do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Vo výroku VI. štátu proti žalobkyni nárok na náhradu trov konania nepriznal.

1.1. Súd prvej inštancie v odôvodnení rozhodnutia poukázal na § 3 ods. 1, § 126 ods. 1, § 135c ods. 1 až ods. 3 č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka, § 230 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“).

1.2. Na základe vykonaného dokazovania súd prvej inštancie dospel k záveru, že z dôvodu záujmu o spravodlivé riešenie vzťahov medzi stranami sporu, nebolo dôvodné žalobe žalobkyne na odstránenie stavby v zmysle § 135c Občianskeho zákonníka vyhovieť. Súd prvej inštancie uviedol, že stavba betónového plotu realizovaná žalovanou je neoprávnenou stavbou v zmysle § 135c Občianskeho zákonníka, pretože ju žalovaná realizovala v časti na pozemku (parc. č. XXX), ktorý nie je v jej

vlastníctve. Medzi rodinnými domami žalobkyne a žalovanej je situovaná 0,4 m hranica (znalecký posudok Ing. Eduarda Treščáka č. 1/2020, na č. l. 124 spisu). Stavba betónového plotu bola realizovaná na základoch pôvodného kamenného plotu, ktoré siahajú až k domu súp. č. XXX, postavenom na parc. č. XXX vo vlastníctve žalobkyne. Zo znaleckého posudku č. 15/2021 vypracovaného znalcom Ing. Ivanom Čížom vyplýva, že presah betónového oplotenia žalovanej na pozemok vo vlastníctve žalobkyne predstavuje 0,4 x 0,2 m, pričom celkový záber pozemku žalobkyne je 0,08 m². Žalovaná realizovala stavbu betónového plotu v roku 2010 na základe ústneho súhlasu žalobkyne, čo žalobkyňa nepoprela. Žalobkyňa nepreukázala, že sa by sa po dobu 10 rokov voči stavbe betónového plotu nejakým spôsobom vymedzila. Žalobu o odstránenie stavby podala na súd až po 10 rokoch v dôsledku vyhrotených zlých vzťahov so žalovanou. Keďže betónový plot bol postavený na základoch pôvodného kamenného plotu, žalovaná preto v zmysle § 139b ods. 14 písm. a) zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení účinnom v čase jeho výstavby, nepotrebovala stavebné povolenie ani ohlásenie, keďže sa jednalo o opravu oplotenia a výmenu jeho častí bez toho, že by sa tým menila jeho trasa. Stavba betónového plotu preto nie je čiernou stavbou. Znalec v znaleckom posudku skonštatoval, že stĺpik betónového oplotenia je možné odstrániť vyrezaním, avšak súčasne uviedol, že tento nespôsobuje vlnutie rodinného domu žalobkyne. Súd vykonaným dokazovaním dospel k záveru, že odstránenie betónového oplotenia v danom prípade nie je účelné, pretože po jeho odstránení by vznikla medzera v dĺžke 0,4 m, ktorú by bolo potrebné prekryť pletivovým oplotením. Postavenie žalobkyne po jeho odstránení by sa v ničom nezlepšilo. Cez medzeru 0,4 m by žalobkyňa mala sťažený prístup k zadnej časti svojho domu a k tomu by musela použiť ešte rebrík, pretože kamenný základ betónového oplotenia siaha až do výšky cca 1,2 m. Súd poukázal aj na to, že žalobkyňa má prístup k zadnej časti svojho domu prostredníctvom prechodu medzi jej rodinným domom a hospodárskou budovou, ktorý je cca 1 m široký. Súd dospel k záveru, že vzhľadom na výmeru neoprávnene zastavanej plochy betónového oplotenia v dĺžke 0,4 m a v šírke 0,2 m, celkom 0,08 m² nebolo namieste prikázanie stavby do vlastníctva žalobkyne, ktorá s tým navyše ani nesúhlasila. Súd bol preto toho názoru, že pre spravodlivé usporiadanie vzťahov medzi stranami sporu bolo potrebné postupovať podľa § 135c ods. 3 Občianskeho zákonníka a zriadiť k stavbe betónového plotu postaveného na parc. reg. „C“ č. XXX v dĺžke 0,4 m a v šírke 0,2 m vecné bremeno v prospech žalovanej, spočívajúce v povinnosti vlastníka parc. reg. „C“ č. XXX strpieť umiestnenie a nerušené užívanie betónového plotu na tejto parcele.

1.3. Pokiaľ ide o náhradu za zriadenie vecného bremena, súd prvej inštancie uviedol, že Občiansky zákonník v tomto smere bližšie neupravuje postup súdu pri určovaní výšky náhrady za zriadenie vecného bremena. Rozhodovacou praxou súdov však bolo ustálené, že pri určení výšky náhrady za zriadenie vecného bremena je rozhodná kompenzácia ujmy vlastníka pozemku, keďže tento bol vo svojom práve obmedzený proti svojej vôli a ide o trvalé obmedzenie jeho vlastníckeho práva s prihliadnutím na mieru zavinenia stavebníka vo vzťahu k vzniku neoprávnenej stavby. Ak je zavinenie dané, s prihliadnutím na to, že ide o protiprávne konania, je potom potrebné určiť náhradu čiastkou prevyšujúcou obvyklú mieru takejto náhrady v obdobných vzťahoch vzniknutých na zmluvnom základe. Nie je však dôvod, aby sa prihliadlo k výhode, ktorú zriadením vecného bremena získava stavebník, t. j. spravidla k tomu, aké náklady by mal, keby musel svoju potrebu užívania stavby riešiť iným spôsobom. V danom prípade súd prvej inštancie po posúdení veci nevzhládol zavinenie žalovanej, pretože žalovaná stavbu betónového plotu v roku 2010 realizovala s ústnym súhlasom žalobkyne, na základoch pôvodného kamenného plotu, ktorý postavili pôvodní vlastníci domov súp. č. P. a súp. č. P., ktorí boli súrodenci. Pôvodné kamenné oplotenie bolo tiež postavené od domu k domu. Žalovaná nezmenila trasovanie plotu a preto sa nejedná o čiernu stavbu v zmysle stavebného zákona. Hranice medzi pozemkami začali byť medzi žalobkyňou a žalovanou sporné až v roku 2015, kedy žalobkyňa podala žalobu na Okresnom súde Veľký Krtíš pod sp. zn. 11C/83/2015. Žalobkyňa samotnú stavbu plotu nenamietala 10 rokov. Súd pri určení výšky náhrady vychádzal zo znaleckého posudku č. 15/2021 vypracovaného znalcom Ing. Ivanom Čížom, ktorým bola určená výmera zastaveného pozemku 0,4 m x 0,2 m = 0,08 m². Znalec súčasne určil cenu pozemku 29,32 eura / 1 m², pričom cena zastaveného pozemku je po zaokrúhlení 2,35 eura (29,32 x 0,08 = 2,345). Vzhľadom na to, že nebolo zistené zavinenie žalovanej na neoprávnenej stavbe, pričom stavba tohto plotu žalovanú (poznámka dovolacieho súdu: zrejme majú na mysli žalobkyňu) nijakým spôsobom neobmedzuje (aj pokiaľ by nedošlo k zastaveniu, žalobkyňa by výmeru 0,08 m² nijakým spôsobom nevedela využiť), súd preto potom

stanovil výšku náhrady za zriadenie vecného bremena vo výške 10 násobku zastaveného pozemku neoprávnenou stavbou (2,35 eura), čo predstavuje sumu 23,50 eura, ktorú sumu súd považoval za primeranú z hľadiska kompenzácie ujmy žalovanej.

1.4. Súd ďalej uviedol, že vo veci nevykonával dokazovanie výsluchom znalca Ing. Ivana Číža tak, ako to navrhovala žalobkyňa, nakoľko mal za dostatočne zistený skutkový stav pre rozhodnutie veci z predloženého samotného písomného znaleckého posudku. Súd pritom prihliadol, že predmetom konania je odstránenie neoprávnenej stavby a betónovej dlažby odvodnými otvormi, ktoré žalovaná umiestnila na pozemku žalobkyne. Znalec v znaleckom posudku č. 15/2021 nad rámec otázok, ktoré mu položil súd, detailne opísal príčiny vlhnutia domu súp. č. XXX vo vlastníctve žalobkyne, ako aj hospodárskej budovy, ktorá sa za týmto domom nachádza. Znalec dostatočne uviedol možnosti, akým spôsobom je možné odstrániť príčiny tohoto vlhnutia. Znalec nepotvrdil, že by žalovaná urobila také terénne úpravy svojho pozemku, ktoré by boli príčinou vlhnutia domu žalobkyne. Uviedol, že spor vychádza z technických neznalostí príčin zamokrenia oboch domov, ktoré nespôsobili terajšie vlastnícky nehnuteľností. Súd poukázal, že zo znaleckého posudku vyplýva, že v prvom rade žalobkyňa bude musieť podniknúť masívnu stavebnú investíciu do odstránenia príčin vlhnutia svojho rodinného domu. Príčiny vlhnutia nie je možné odstraňovať čiastkovo ale jednorazovo a komplexne. Túto zodpovednosť žalobkyňa nemôže prenášať na žalovanú. Žalobkyňa si musí uvedomiť, že pri stavebných prácach za jej domom bude potrebná aj súčinnosť žalovanej, nakoľko tieto práce budú zasahovať aj na pozemok žalovanej, preto by žalobkyňa mala vyvinúť maximálne úsilie na urovanie narušených vzťahov so žalovanou.

1.5. Vo vzťahu k námietke žalobkyne proti znaleckému posudku č. 15/2021 v tom smere, že na strane 15 znaleckého posudku je uvedená parc. č. XXX vo výmere 462 m², ktorá nepatrí žalobkyňi, ale žalovanej, a teda znalec ohodnotil nehnuteľnosti žalovanej, súd uviedol, že v odpovedi na otázky súdu bolo už uvedené správne označenie parcely, avšak hodnota týchto nehnuteľností je uvedená ako parc. č. XXX. Teda v konečnom dôsledku znalec vykonal ohodnotenie nehnuteľnosti žalovanej, nie žalobkyne. Je zrejmé, že v znaleckom posudku došlo k zrejmej nesprávosti, kedy si znalec zamenil pozemky žalobkyne a žalovanej, avšak v konečnom dôsledku bolo pre súd rozhodujúce stanovenie hodnoty pozemku za 1 m² (pre účely stanovenia primeranej náhrady za zriadenie vecného bremena), čo znalec vyčíslil na sumu 29,32 eura / m². Súd prvej inštancie mal za to, že táto hodnota je rovnaká tak pre parc. č. XXX ako aj parc. č. XXX, a preto ani z tohto dôvodu súd nepovažoval za potrebné znalca vypočítať.

1.6. Súd zároveň zamietol ako nedôvodnú časť žaloby, v ktorej sa žalobkyňa domáhala odstránenia betónovej dlažby. Súd v tejto súvislosti prihliadol na to, že Okresný súd Veľký Krtíš rozsudkom z 01. marca 2016 č. k. 11C/83/2015-199 už žalovanej uložil povinnosť zdržať sa zásahov do vlastníckeho práva žalobkyne a vykonávania úkonov na spevňovanie plochy zámkovou dlažbou na parc. č. XXX, na LV č. XXX, vedenej na Okresnom úrade Veľký Krtíš, pre k. ú. a obec W. N.. Rozsudok nadobudol právoplatnosť 03. januára 2018 v spojitosti s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 17Co/380/2016-249 a v spojitosti s opravným uznesením Okresného súdu Veľký Krtíš z 01. júna 2016 č. k. 11C/83/2015-228. V zmysle rozsudku bola žalovaná povinná zdržať sa kladení zámkovej - betónovej dlažby na celej parc. č. XXX, nielen za domom súp. č. XXX, ale aj v zadnej časti za hospodárskou budovou vo vlastníctve žalobkyne. Uvedený rozsudok vytvára prekážku rozhodnutej veci v zmysle § 230 CSP, o ktorej súd už nemôže opätovne rozhodovať. Súd prvej inštancie k tejto časti dodal, že pokiaľ žalovaná po právoplatnosti rozsudku neodstránila betónovú dlažbu z celej parc. č. XXX, žalobkyňa mohla podať návrh na vykonanie exekúcie podľa zákona č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok).

1.7. Súd prvej inštancie taktiež žalobu zamietol v časti, v ktorej sa žalovaná (poznámka dovolacieho súdu: zrejme majúť na mysli žalobkyňu) domáhala odstránenia odvodných otvorov na parc. č. XXX, ktoré vedú do plastovej rúry, slúžiaca ako zvod dažďovej vody z prístreškov a terás. Z vykonanej ohliadky vyplynulo, že sa jedná o tri šachtičky za hospodárskou budovou žalobkyne, pri kamennom múre (foto č. 15 a 17, č. l. 154 spisu). Aj v tejto časti je medzi parc. č. XXX a parc. č. XXX hranica 0,4 m a šachtičky sú umiestnené v tejto medzere. Tieto šachtičky plnia svoju funkciu, odvádzajú dažďovú vodu z hornej terasy žalovanej a žalobkyňu nijakým spôsobom neobmedzujú vo výkone vlastníckeho práva. Znalec Ing. Ivan Číž v znaleckom posudku č. 15/2021 na str. 14 bod 17. uviedol, že v časti kde sa nachádzajú dve šachtičky, je potrebné rozobrať posledný rad dlažby a znovu položiť v spáde od steny do vtoku vody do odvodňovacích šachtičiek. Súd uviedol, že medzi stranami sporu

nebolo sporné, že žalovaná umiestnením týchto odvodňovacích šachtíček na pozemku žalobkyne parc. č. XXX, priamo zasiahla do vlastníckeho práva žalobkyne v zmysle § 126 Občianskeho zákonníka. Pri tomto type žaloby sa vlastník môže domáhať predovšetkým zdržania sa konania, ktorým tretia osoba neoprávnené zasahuje do vlastníckeho práva, rovnako ako sa môže domáhať aj odstránenia závadného stavu, ktorý bol takýmto neoprávneným zásahom spôsobený. Pokiaľ sa teda žalobkyňa domáhala odstránenia odvodňovacích šachtíček, ktoré nepochybne plnia svoju funkciu a chránia aspoň čiastočne nehnuteľnosti žalobkyne pred vlnutím, tak súd takýto výkon vlastníckeho práva žalobkyne považoval za rozporný s dobrými mravmi v zmysle § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka a preto žalobu žalobkyne v tejto časti tiež zamietol.

1.8. O nároku na náhradu trov konania súd rozhodol v zmysle § 255 ods. 2 CSP, keď dospel k záveru, že každá zo sporových strán mala úspech v spore len v jednej polovici, a preto rozhodol, že žiadna zo strán sporu nemá právo na náhradu trov konania.

1.9. Vo vzťahu k náhrade trov štátu súd prvej inštancie dospel k záveru, že štátu teda vznikli trovy konania (znalecké dokazovanie) vo výške 408,85 eura. Vzhľadom na to, že každá zo strán sporu bola v spore úspešná v jednej polovici, mala by sa preto žalobkyňa aj žalovaná podieľať na náhrade znalečného v jednej polovici, čo predstavuje sumu 329,43 eura. Žalovaná za účelom znaleckého dokazovania zložila preddavok na trovy dôkazu vo výške 250 eur, v dôsledku čoho jej súd uložil povinnosť zaplatiť štátu trovy konania vo výške 79,43 eura v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Žalobkyňa bola uznesením Okresného súdu Veľký Krtíš zo 16. apríla 2020 č. k. 12/3/2020-47 oslobodená od platenia súdnych poplatkov. Súd prvej inštancie poukázal, že ak nemožno od oslobodenej strany od poplatkov žiadať zloženie preddavku, nemožno ju ani zaviazat' na náhradu trov konania voči štátu (rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 22. septembra 2021 č. k. 15C/20/2021), preto potom súd štátu nárok na náhradu trov konania proti žalobkyni nepriznal.

1.10. Proti uvedenému rozsudku súdu prvej inštancie podala odvolanie žalobkyňa ako aj štát (vo výroku VI.).

2. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 22. februára 2023 sp. zn. 17Co/90/2022 vo výroku I. potvrdil ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 a ods. 2 CSP rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch I. až IV. Vo výroku II. rozsudok súdu prvej inštancie zmenil (§ 388 CSP) vo výroku V. tak, že žalovanej uložil povinnosť nahradiť štátu trovy prvoinštančného konania v rozsahu 50 % do troch dní od právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o výške náhrady trov konania. Vo výroku III. rozsudok súdu prvej inštancie zmenil (§ 388 CSP) vo výroku VI. tak, že žalobkyni uložil povinnosť nahradiť štátu trovy prvoinštančného konania v rozsahu 50 % do troch dní od právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o výške náhrady trov konania. Vo výroku IV. žalovanej a štátu náhradu trov odvolacieho konania voči žalobkyni nepriznal.

2.1. Odvolací súd sa vysporiadal s jednotlivými odvolacími námietkami strán sporu, pričom ako prvou sa zaoberal námietkou týkajúcou sa znaleckého posudku. Zhodne so súdom prvej inštancie dospel k záveru, že v označení parciel a výmere v znaleckom posudku prišlo k chybe v písaní, a preto nebolo potrebné na pojednávaní vypočúť znalca. Odvolací súd uviedol, že sa možno stotožniť aj s podporným názorom súdu prvej inštancie o približne rovnakej hodnote oboch susediacich pozemkov rovnakého druhu nachádzajúcich sa v tej istej lokalite. Odvolací súd uzavrel, že znalec ohodnotil správnu parcelu.

2.2. Taktiež ďalšie námietky žalobkyne týkajúce sa znaleckého posudku a dokazovania vyhodnotil odvolací súd ako nedôvodné. Odvolací súd uviedol, že pokiaľ išlo o ďalšie námietky vznesené žalobkyňou proti znaleckému posudku v konaní pred súdom prvej inštancie (rozpor v dĺžke betónového stĺpika oproti znaleckému posudku podanému v inom konaní, sťažnosti žalobkyne na úpravy pozemku žalovanou, nezrovnalosti v opise interiéru domu žalobkyne, námietka ohľadne aktuálnych cien opráv domu), žalobkyňa ani v odvolaní nezrejmla, aký vplyv by malo vypočutie znalca ohľadne týchto námietok na rozhodnutie vo veci samej vzhľadom na predmet tohto konania. V zmysle čl. 17 základných princípov CSP sa má súd aj pri dokazovaní riadiť zásadou procesnej ekonomie, má teda vykonať len dokazovanie relevantné pre jeho rozhodnutie vo veci samej, nie je teda jeho povinnosťou vyhovieť každému dôkaznému návrhu, ak vykonanie stranou sporu požadovaného dôkazu nemá zásadný vplyv na rozhodnutie vo veci samej. K námietke žalobkyne proti znaleckému posudku, že znalec sa len okrajovo vyjadril a neurčil hlavnú príčinu vlnutia rodinného domu žalobkyne, odvolací súd uviedol, že predmetom znaleckého dokazovania vzhľadom na nároky vymedzené žalobou a úlohy znalca vymedzené

v uznesení o nariadení znaleckého dokazovania táto otázka nebola, znalec bol povinný zodpovedať len otázky, či betónový plot v dĺžke 40 cm opierajúci sa o múr rodinného domu žalobkyne spôsobuje jeho vlhnutie, aké dôsledky by malo odstránenie tohto betónového plota, a mal určiť hodnotu časti pozemku žalobkyne, na ktorej je časť betónového plota o dĺžke 40 cm postavená pre prípad zriadenia vecného bremena v prospech žalovanej za náhradu. Samotný súd prvej inštancie konštatoval, že znalec sa vyjadril k hlavnej príčine vlhnutia nielen domu žalobkyne, ale aj domu žalovanej nad rámec zadaných znaleckých úloh. Zrejme v dobrom úmysle ozrejmiť, prečo betónový plot nepovažoval za príčinu vlhnutia (vonkajšieho múru) domu žalobkyne.

2.3. Odvolací súd sa stotožnil s námietkou žalobkyne, že odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie (z akého dôvodu zamietol žalobu v časti nároku na odstránenie betónovej dlažby) je zmätočné. Odvolací súd uviedol, že ak bol súd prvej inštancie názoru, že rozsudok Okresného súdu Veľký Krtíš z 01. marca 2016 č. k. 11C/83/2015-199 v spojení s opravným uznesením Okresného súdu Veľký Krtíš z 01. júna 2016 č. k. 11C/83/2015-228 tvorí prekážku veci rozsúdenej vo vzťahu k tomuto nároku v zmysle § 230 CSP, mal konanie v tejto časti v zmysle § 161 ods. 2 CSP zastaviť, nie žalobu ako nedôvodnú zamietnuť. Odvolací súd porovnával nárok uplatnený žalobou v tomto konaní a výrokovú časť (ako záväznú časť) rozsudku Okresného súdu Veľký Krtíš z 01. marca 2016 č. k. 11C/83/2015-199 v spojení s opravným uznesením Okresného súdu Veľký Krtíš z 01. júna 2016 č. k. 11C/83/2015-228 dospel k záveru, že predmetný rozsudok netvorí prekážku právoplatne rozsúdenej veci vo vzťahu k nároku žalobkyne na odstránenie dlažby, keďže I. výrok rozsudku Okresného súdu Veľký Krtíš z 01. marca 2016 č. k. 11C/83/2015-199 v spojení s opravným uznesením Okresného súdu Veľký Krtíš z 01. júna 2016 č. k. 11C/83/2015-228 uložil žalovanej povinnosť zdržať sa zásahov do vlastníckeho práva žalobkyne a vykonania úkonov na spevňovanie plochy realizované zo sypaného kameniva a zámkovej dlažby, teda jej uložil povinnosť niečoho sa zdržať, niečo nekonať, kým žalobou v tomto spore požaduje aktívne konanie žalovanej, uloženie povinnosti niečo konať - odstrániť zámkovú dlažbu (s odvodnými otvorami). Odvolaciemu súdu uviedol, že mu neprislúcha vyhodnocovať, resp. preskúmať správnosť tohto rozhodnutia vzhľadom na okolnosti prípadu vedeného na Okresnom súde Veľký Krtíš pod sp. zn. 11C/83/2015 uvedené v odôvodnení rozhodnutia, nakoľko sa jedná o právoplatné rozhodnutie súdu v inom konaní. Odvolací súd však dospel k záveru, že odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. d) CSP však napriek uvedenému nebol uplatnený dôvodne, pretože vada čiastočnej zmätočnosti napadnutého rozsudku nemala za následok nesprávnosť rozhodnutia vo veci, t. j. nemala vplyv na vecnú správnosť tretieho výroku rozsudku súdu prvej inštancie. Odvolací súd postupom podľa § 387 ods. 3 CSP uviedol, že zhodne s predbežným právnym názorom prezentovaným súdom prvej inštancie na pojednávaní konanom 17. júna 2021 a právnym názorom vysloveným v napadnutom rozsudku ohľadne nároku na odstránenie odvodných otvorov, resp. šachtíček, dospel k záveru, že položením zámkovej dlažby a šachtíček aj na pozemku žalobkyne v šírke 40 cm (až po jej dom) síce došlo k zásahu do vlastníckeho práva žalobkyne, požadovanie ich odstránenia však považoval za šikanózne vykonanie jej vlastníckeho práva v rozpore s dobrými mravmi v zmysle § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ktorý nepožíva právnu (súdnu) ochranu. Žalobkyňa zámková dlažba a odvodné otvory neobmedzujú vo výkone jej vlastníckeho práva (napr. túto časť pozemku užívať), táto časť pozemku nie je oddelená plotom od pozemku žalovanej a odstránenie dlažby a šachtíček by nemalo (takmer) žiadny vplyv na riešenie hlavného problému, pre ktorý žalobu podala - vlhnutie jej rodinného domu, nakoľko nielen znalec v tomto konaní, ale aj znalkyňa v konaní vedenom na Okresnom súde Veľký Krtíš pod sp. zn. 11C/83/2015 zhodne uviedli, že zásadnou príčinou vlhnutia jej domu, ale aj domu žalovanej sú terénne podmienky, stekanie vody z hradného kamenného brala do podlažia domov a nedostatočná hydroizolácia domov vzhľadom na technológie dostupné v čase ich postavenia. Nie zanedbateľnou okolnosťou je aj skutočnosť, že táto zámková dlažba a odvodné otvory boli urobené s vedomím žalobkyne, ktorá až následne požadovala ich odstránenie, domnievajú sa, že tieto sú príčinou vlhnutia múrov jej rodinného domu, čo sa však znaleckým dokazovaním nepotvrdilo. Aj keď je možné, že pri náhlom väčšom úhrne dažďových zrážok nestíha voda cez odvodné otvory odtekať, v prípade ich odstránenia by voda nemusela odtekať vôbec. Odvolací súd uzavrel, že za daných okolností trvanie na samoúčelnom odstránení zámkovej dlažby a odvodných otvorov z pozemku žalobkyne možno považovať za šikanózne vykonanie vlastníckeho práva žalobkyne v rozpore s dobrými mravmi.

2.4. Odvolací súd zároveň považoval za nedôvodné námietky žalobkyne ohľadom toho, že prvý a druhý výrok napadnutého rozsudku o zriadení vecného bremena v prospech žalovanej za náhradu

nekorešponduje obsahu jej žaloby, ktorou sa domáhala odstránenia betónového plotu. Odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie poukázal na § 216 ods. 2 CSP, podľa ktorého súd môže prekročiť žalobný návrh a prisúdiť viac, než čoho sa strany domáhajú, iba vtedy, ak určitý spôsob usporiadania vzťahu medzi stranami vyplýva z osobitného predpisu. Aj keď právna teória kritizuje nepresnosť tohto zákonného ustanovenia v tom zmysle, že súd v prípade usporiadania vzťahu medzi stranami sporu nemusí nevyhnutne prisudzovať viac, než čo strana sporu požaduje, ale rozhodnúť iným zo spôsobov usporiadania vzťahov vyplývajúcim z osobitného predpisu, dané ustanovenie CSP oprávňuje súd rozhodnúť inak, ako požaduje žalobca. Odvolací súd uviedol, že § 135c Občianskeho zákonníka dopadajúci na tento prípad je jedným z ustanovení Občianskeho zákonníka, ktoré upravuje určitý spôsob usporiadania vzťahov medzi vlastníkom pozemku a vlastníkom neoprávnenej stavby. V tejto súvislosti odvolací súd poukázal aj na uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky z 28. januára 2014, sp. zn. 22Cdo/2223/2013, kde sa okrem iného uvádza: „Dovolací súd vychádza z ustálenej judikatúry potiaľ, že konanie o vysporiadaní neoprávnenej stavby je konaním, kde z právneho predpisu vyplýva určitý spôsob vysporiadania vzťahu medzi účastníkmi a kde súd nie je viazaný návrhom účastníkov (§ 153 ods. 2 O.s.p. - teraz § 216 ods. 2 CSP - poznámka odvolacieho súdu) - (k tomu porovnaj viď rozsudok Najvyššieho súdu z 5. októbra 2004, sp. zn. 22Cdo/1342/2004, uverejnený v Súbore civilných rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu, CH Beck ďalej len „Súbor“, pod poradovým č. C 3098); pokiaľ súd dospeje k záveru, že žalobcom - vlastníkom pozemku navrhnuté vysporiadanie nie je prijateľné, musí upraviť vzťah medzi účastníkmi aj iným spôsobom, vyplývajúcim z § 135c Obč. zák. (k tomu porovnaj rozsudok Najvyššieho súdu z 21. novembra 2000, sp. zn. 22Cdo/1627/99, uverejnený pod č. 42/2001 v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk). Pokiaľ súd dospeje k záveru, že žalobe na odstránenie neoprávnenej stavby nemožno vyhovieť, musí upraviť právne pomery účastníkov tak, aby stavba nestála (sčasti alebo úplne) na cudzom pozemku. Ak ide skutočne o neoprávnenú stavbu, nemožno žalobu na jej vysporiadanie zamietnuť (rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky z 5. októbra 2004, sp. zn. 22Cdo/1342/2004, uverejnený v Súbore pod poradovým č. C 3098). K zamietnutiu žaloby na základe žaloby vlastníka pozemku by mohol súd pristúpiť v zásade iba vtedy, ak by dospel k záveru, že o neoprávnenú stavbu nejde; inak pokiaľ sa domnieva, že nie sú splnené podmienky na odstránenie stavby, musí vzťah medzi účastníkmi upraviť v zmysle ustanovenia § 135c ods. 2, 3 obč. zák. K záveru o nemožnosti zamietnuť žalobu na vysporiadanie neoprávnenej stavby sa v aktuálnej judikatúre prihlásil Najvyšší súd napr. v rozsudku z 26. januára 2012, sp. zn. 22Cdo/1241/2010 alebo v rozsudku zo 16. decembra 2011, sp. zn. 22Cdo/1434/2010.“ Odvolací súd uviedol, že aj keď ide o judikatúru Najvyššieho súdu Českej republiky, ktorá nie je najvyššou súdnou autoritou v Slovenskej republike, vychádza z totožného znenia § 135c Občianskeho zákonníka, navyše k rovnakému záveru dospel aj Najvyšší súd Slovenskej republiky napr. v rozsudku z 01. septembra 2014. Odvolací súd uzavrel, že preto ak mal súd prvej inštancie za to, že prvé dva spôsoby usporiadania vzťahov (z toho jeden požadovaný žalobou) neprichádzajú do úvahy, mohol aj bez osobitného návrhu strán sporu usporiadať vzťah medzi stranami sporu tretím spôsobom upraveným v § 135c ods. 3 Občianskeho zákonníka. Pokiaľ žalobkyňa považovala výšku náhrady za zriadenie vecného bremena za symbolickú, odvolací súd k tomu uviedol, že táto zodpovedá hodnote pozemku pripadajúcej na maličkú veľkosť plochy, ktorú betónový stĺpik z jej pozemku zaberá, ako aj možnosti využitia tak malej plochy v prípade jeho neexistencie.

2.5. Vo vzťahu k odvolacím námietkam žalobkyne, že súd prvej inštancie recipročne neakceptoval princíp dobrých mravov aj v jej prospech v tom slova zmysle, že žalovaná postavila plot bez stavebného povolenia na pozemku žalobkyne a mala by ho teda odstrániť, sa odvolací súd stotožnil s odôvodnením rozsudku súdu prvej inštancie, na ktoré v podrobnostiach poukázal, že na postavenie, resp. rekonštrukciu daného plotu žalovaná stavebné povolenie nepotrebovala. Skutočnosť, že stavba je neoprávnenou v zmysle Občianskeho zákonníka ešte neznamená, že je aj stavbou nepovolenou v zmysle stavebného zákona. Preto nemohol nastať rozpor s dobrými mravmi, ak sa na stavbu betónového plotu stavebné povolenie nevyžadovalo, bol teda postavený v súlade so stavebným zákonom a navyše aj s vtedajším súhlasom žalobkyne. Daná stavba je napriek tomu neoprávnenou v zmysle Občianskeho zákonníka len preto, že stojí (resp. jej časť) na cudzom pozemku, teda na pozemku, ku ktorému nemala žalovaná vlastnícke, či užívacie právo, právo zodpovedajúce vecnému bremenu, obligačné, či iné právo.

2.6. Odvolací súd zároveň preskúmal závislý štvrtý a piaty výrok o nároku strán sporu na náhradu trov konania voči sebe navzájom a o nároku štátu na náhradu trov konania voči žalovanej. Súd prvej inštancie

rozhodol v rozsudku o nároku strán sporu na náhradu trov konania podľa pomeru ich úspechu vo veci (§ 255 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP), ktorý bol polovičný, nakoľko žalobkyňa mala úspech ohľadne uplatneného nároku na odstránenie betónového stĺpika (v zmysle dôvodnosti podania žaloby, pri ktorej však súd nebol viazaný navrhovaným spôsobom usporiadania vzťahov medzi stranami sporu) a nemala úspech (teda úspech mala žalovaná) ohľadne uplatneného nároku na odstránenie betónovej zámkovej dlažby a odvodných otvorov, preto odvolací súd aj štvrtý výrok ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 a 2 CSP potvrdil. Pre úplnosť odvolací súd uviedol, že do svojich dôsledkov to znamená, že každá zo strán sporu znáša trovy, ktoré v konaní zaplatila, ktoré jej v konaní vznikli, teda v konkrétnostiach žalovaná znáša zaplatený preddavok na trovy znaleckého dokazovania, na ktorého náhradu nemá od žalobkyne právo (a z dôvodov uvedených nižšie ani od štátu). Odvolací súd pristúpil k zmene piateho výroku rozsudku súdu prvej inštancie, pretože riadiac sa § 262 ods. 1 a 2 CSP rovnako, ako v prípade náhrady trov konania strany sporu, mal súd prvej inštancie v zmysle § 262 ods. 1 CSP rozhodnúť len o (rozsahu) nároku štátu na náhradu trov konania voči žalovanej, t. j. o povinnosti žalovanej na ich náhradu a lehote na plnenie, o výške tohto nároku však rozhodne v zmysle § 262 ods. 2 CSP súd prvej inštancie až po právoplatnosti napadnutého rozsudku (resp. jeho výroku o nároku štátu na náhradu trov konania). Keďže každá zo strán sporu mala úspech vo veci len 50 %, štát má voči každej z nich nárok na náhradu trov, ktoré platil v rozsahu 50 %. Len pre úplnosť odvolací súd uviedol, že aj vzhľadom na dôvody uvedené v predchádzajúcom bode odôvodnenia nebol pri určovaní výšky náhrady trov štátu správny postup súdu prvej inštancie, keď započítal preddavok zložený žalovanou do trov štátu, resp. polovice celkového znalečného. Štát nebol stranou sporu vo veci samej, nemal vo veci čiastočný neúspech, pre ktorý by mala žalovaná právo započítať si voči štátu trovy, ktoré v konaní zaplatila prostredníctvom súdu znalcovi. Inak povedané, sumu, ktorú v konaní zaplatil štát, je každá zo strán sporu povinná mu nahradiť v rozsahu 50 %.

2.7. Odvolací súd považoval za dôvodné odvolanie štátu, pričom v prvom rade sa vysporiadal s námietkou žalobkyne ohľadom včasnosti podania odvolania zo strany štátu, keď uviedol, že z obsahu spisu vyplýva, že napadnutý rozsudok bol na súdnu správu Okresného súdu Veľký Krtíš doručený 24. mája 2022 (viď doručienka nachádzajúca sa na č. l. 403 súdneho spisu). Štát prostredníctvom predsedu Okresného súdu Veľký Krtíš podal odvolanie osobne v podateľni tamojšieho súdu 06. júna 2022 (viď podacia pečiatka na č. l. 415 spisu), teda v 15-dňovej zákonnej lehote na podanie odvolania v zmysle ustanovenia § 362 ods. 1 CSP v spojení s ust. § 121 ods. 2 CSP, ktorá uplynula v stredu 08. júna 2022.

2.8. K námietke žalobkyne, či štát je oprávnenou osobou na podanie odvolania proti výroku rozsudku súdu prvej inštancie, ktorým bolo rozhodnuté o jeho nároku na náhradu trov konania, ktoré platil, odvolací súd uviedol, že nakoľko sa rozhodlo o jeho nároku, štát sa stal stranou sporu pre určitý úsek konania, v tomto prípade pre úsek konania, v ktorom súd rozhodoval o jeho nároku na náhradu trov konania voči stranám sporu - žalobkyňi a žalovanej. Odvolací súd uzavrel, že štát, (v mene ktorého v tejto veci koná predseda Okresného súdu Veľký Krtíš) je oprávnenou osobou na podanie odvolania proti šiestemu výroku rozsudku súdu prvej inštancie.

2.9. Odvolací súd dodal, že úvahy žalobkyne o nutnosti opätovného rozhodnutia o nároku štátu na náhradu trov prvoinštančného konania v prípade jej úspechu v odvolacom konaní sú bezpredmetné, pretože jej odvolanie vo veci samej vyhodnotil odvolací súd ako nedôvodné a prvý až tretí výrok napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie vo veci samej a od nich závislý štvrtý výrok o nároku strán sporu na náhradu trov prvoinštančného konania ako vecne správne potvrdil a tým pádom aj pomer (ne)úspechu žalobkyne a žalovanej v spore.

2.10. Odvolací súd sa plne stotožnil s odvolacími dôvodmi odvolania štátu, zhodne s názorom odvolateľa mal za to, že je potrebné dôsledne rozlišovať medzi zabezpečením prístupu strany sporu k súdu, garantovaním ústavného práva na súdnu ochranu na jednej strane a zodpovednosťou strany sporu za jeho výsledok na strane druhej, ktorá vo všeobecnosti plní aj preventívnu funkciu spočívajúcu v predchádzaní súdnym sporom. Pri hroziacom riziku náhrady trov konania si totiž každý musí zvážiť, či do súdneho sporu pôjde, s akou pravdepodobnosťou dosiahne úspech v spore. Pokiaľ súd prvej inštancie v tejto otázke poukázal na rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 22. septembra 2021 sp. zn. 15Co/20/2021, rozhodnutie iného senátu tohto krajského súdu, senát 17Co odvolacieho súdu uviedol, že sa s odôvodnením daného rozhodnutia nestotožňuje v právnom názore, že ak nemožno od oslobodenej strany od poplatkov žiadať zloženie preddavku, nemožno ju ani zaviazat' na náhradu trov konania voči štátu. Senát 15Co v danom rozhodnutí bližšie nerozviezol, z čoho pri prijatí tohto záveru

vychádzal. Zhodne so štátom mal senát 17Co za to, že takýto záver mal svoju oporu v minulosti účinnom § 148 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov, avšak takéto ustanovenie ani jeho obdoba sa v Civilnom sporovom poriadku nenachádza. Do úvahy v tomto prípade podľa senátu 17Co odvolacieho súdu neprichádzalo použitie článku 4 ods. 2 základných princípov CSP. Odvolací súd uviedol, že oslobodenie strany sporu od súdnych poplatkov a nemožnosť uloženia jej povinnosti zložiť preddavok na trovy dôkazu v záujme zabezpečenia jej efektívneho prístupu k súdu však, automaticky neznamená, že takáto strana sporu nemá nieť zodpovednosť za jeho výsledok v prípade jej (čiastočného) neúspechu v spore, čo opätovne potvrdzuje aj komentár. Senát 17Co odvolacieho súdu preto zdôraznil, že nesúhlasí len s tou časťou bodu 60. odôvodnenia rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 22. septembra 2021 sp. zn. 15Co/20/2021, v ktorej sa uvádza, že pri rozhodovaní o nároku štátu na náhradu trov konania proti stranám sporu sa musí rešpektovať ich osobné oslobodenie od súdnych poplatkov a ak nemožno od oslobodenej strany od poplatkov žiadať zloženie preddavku, nemožno ju ani zaviazat' na náhradu trov konania voči štátu. Keďže súd prvej inštancie už znalečné v rozsahu prevyšujúcom žalovanou zložený preddavok uhradil z rozpočtových prostriedkov súdu, (t. j. pochádzajúcich zo štátneho rozpočtu), odvolací súd v snahe dosiahnuť cieľ sledovaný Civilným sporovým poriadkom, aby štát neznášal trovy konania (dokazovania) rozhodol tak, že zmenil šiesty výrok rozsudku súdu prvej inštancie o nároku štátu na náhradu trov konania voči žalobkyni tak, že žalobkyni (rovnako ako žalovanej) uložil povinnosť nahradiť štátu trovy prvoinstančného konania v rozsahu 50 % do 3 dní od právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o ich výške, keďže každá zo strán bola v spore úspešná v polovici. Pre úplnosť odvolací súd uviedol, že podľa jeho názoru aplikácia § 257 CSP s prihliadnutím na okolnosti tohto prípadu v spojení s pomermi strán sporu neprichádzala v tomto spore do úvahy.

2.11. O nároku žalovanej a štátu na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP a § 262 ods. 1 CSP tak, že žalovanej a štátu náhradu trov odvolacieho konania voči žalobkyni nepriznal, pretože v odvolacom konaní im žiadne trovy nevznikli, keď zo spisu nevypĺyvali.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“), a to proti výrokom I. a III. rozsudku odvolacieho súdu. Dovolateľka vyvodzovala prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP, keď súd mal nesprávnym procesným postupom znemožniť strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

3.1. Dovolateľka v dovolaní namietala nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu. Poukázala na ustanovenie § 127 Občianskeho zákonníka, pričom mala za to, že súd musí pri odôvodnení rozhodnutia konkrétne uviesť, kedy je miera obťažovania primeraná pomerom a aká je v konkrétnom prípade. Vo všeobecnosti považovala postup odvolacieho súdu za nesprávny a nezákonný v rozpore s princípmi právneho štátu a uplatňovaných nárokov z jej strany. Ďalej všeobecne namietala, že odvolací súd zmenil rozsudok v jej neprospech bez vykonania dokazovania a bez toho, že by žalovaná podala dovolanie. Tiež všeobecne namietala, že odvolací súd nesprávne vyhodnotil včasnosť podania dovolania štátu, kde ako začiatok plynutia lehoty vyhodnotil doručenie rozsudku na súdnu správu.

3.2. Dovolateľka navrhovala, aby dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

4. Žalovaná v písomnom vyjadrení k dovolaniu považovala rozhodnutie odvolacieho súdu za vecne správne.

5. Dovolateľka v následnom vyjadrení zotrvala na podanom dovolaní.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu - žalobkyňa, v neprospech ktorej bolo rozhodnuté, zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP, skúmal prípustnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), pričom dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je potrebné odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

7. Z hľadiska ústavného aspektu treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť vecí v konaní o dovolaní a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov za predpokladu jej súladnosti s ochranou základných práv a slobôd.

8. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

9. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými a jasne čitateľnými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať bezbreho; namiesto je skôr zdržanlivý (uvážený) prístup.

10. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Na týchto záveroch zotrúva aj súčasná rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

11. Dovolateľka vyvodzovala prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP.

11.1. Dovolací súd uvádza, že naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

11.2. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11.3. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 1 CSP).

11.4. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod. V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

12. Dovolateľka vyvodzujúc prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP v prvom rade dovolaním napadla potvrdzujúci výrok odvolacieho súdu, ktorým odvolací súd potvrdil výroky I. až IV. rozsudku súdu prvej inštancie.

12.1. Dovolateľka v tejto časti namietala nedostatočné odôvodnenie odvolacieho súdu. Poukázala na ustanovenie § 127 Občianskeho zákonníka, pričom mala za to, že súd musí pri odôvodnení rozhodnutia konkrétne uviesť, kedy je miera obťažovania primeraná pomerom a aká je v konkrétnom prípade. Vo všeobecnosti považovala postup odvolacieho súdu za nesprávny a nezákonný v rozpore s princípmi právneho štátu a uplatňovaných nárokov z jej strany.

13. Najvyšší súd zároveň už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry EŠLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces, a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Za predpokladu, že ide o rozhodné závery, na ktorých stojí súdne rozhodnutie, keďže sa nevyžaduje odpoveď na každú vznesenú námietku. Odôvodnenie rozhodnutia však neznamená, že na každý argument sťažovateľa je súd povinný dať podrobnú odpoveď. Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad.

13.1. Dovolací súd k tejto námietke dovolateľky uvádza, že súdy nižšej inštancie v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviedli dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, zaoberali sa najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu (vrátane odvolacích námietok) a uviedli dôvody pre ich prijatie alebo odmietnutie. Z uvedeného dôvodu nebolo možné považovať za adekvátne ani tvrdenia z dovolania o nepreskúmateľnosti, či o úplnej absencii dôvodov, o také prípady tu zjavne nešlo. Išlo tu o prípad subjektívnej nespokojnosti dovolateľky s tým, ako sa s jej námietkami a argumentáciou vysporiadal odvolací súd. Zjavnou snahou dovolateľky, (keď vo všeobecnosti považovala postup odvolacieho súdu za nesprávny a nezákonný v rozpore s princípmi právneho štátu a uplatňovaných nárokov z jej strany) bolo uplatniť vady konania v zmysle § 420 písm. f) CSP len preto, že záver odvolacieho súdu nebola ochotná prijať za správny.

13.2. Podľa názoru odvolacieho súdu, odvolací súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu; jeho postup, vo vzájomnej súvislosti s konaním a rozhodnutím súdu prvej inštancie, nemožno považovať za neodôvodnený, či rozporuplný. V prejednávanej veci odvolací súd v odôvodnení svojho (dovolaním napadnutého) rozhodnutia (v jeho potvrdzujúcej časti) dospel k záverom o vecnej správnosti rozsudku súdu prvej inštancie. Odvolací súd zároveň náležite odôvodnil aj rozhodnutie v zmeňujúcom výroku o náhrade trov štátu. Podľa názoru odvolacieho súdu sa súdy nižšej inštancie vyčerpávajúco venovali všetkým pre vec rozhodným aspektom prejednávaneho sporu (viď body 1.1. a nasl. a 2.1. a nasl. tohto rozhodnutia vyššie a v nich citované dôvody rozhodnutia súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu). Odvolací súd sa vysporiadal aj s jednotlivými odvolacími dôvodmi, ako aj návrhmi žalobkyne podanými v odvolacom konaní a podal vysvetlenie, prečo ich nepovažoval za dôvodne uplatnené (viď body 41. a nasl. odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu). Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že súdy neodôvodnili svoje rozhodnutia podľa predstáv dovolateľky. Žalobkyňa tak v tomto kontexte neopodstatnene namietala existenciu vady zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP.

13.3. Dovolací súd zároveň k všeobecným námietkam dovolateľky týkajúcim sa nepreskúmateľnosti vzťahujúcim sa k § 127 Občianskeho zákonníka a tomu, že súd musí pri odôvodnení rozhodnutia konkrétne uviesť, kedy je miera obťažovania primeraná pomerom a aká je v konkrétnom prípade, uvádza, že v dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 CSP). Z princípu racionálneho, efektívneho a inštančného súdneho konania o dovolaní vyplýva, že dovolateľ musí uplatniť celú argumentáciu, ktorú považuje za významnú, rovnako ako všetky dovolacie návrhy už v odvolacom konaní. Úlohou odvolacieho súdu je potom posúdiť, či tieto argumenty a návrhy odvolací súd riadne preskúmal a či k nim zaujal správny právny záver. Povedané inými slovami, nedávalo by žiaden rozumný zmysel, aby podstatné argumenty a návrhy, ktoré mohol (a mal) dovolateľ uplatniť už v predchádzajúcom odvolacom konaní, predkladal až dovolaciemu súdu (k tomu pozri napr. aj uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 7Cdo/144/2021, sp. zn. 9Cdo/140/2022).

13.4. Z obsahu spisu je jednoznačne zrejmé, že dovolateľka v rámci odvolacieho konania tieto námietky

v odvolacom konaní nevzniesla, keď sa primárne venovala dokazovaniu, znaleckému posudku, náležite zistenému skutkovému stavu veci a zmätočnosti rozhodnutia vo vzťahu k zamietajúcemu výroku a prekážky res iudicata, ako aj posúdenia rozporu s dobrými mravmi v časti žaloby o odstránenie odvodňovacích šachtíček. Tiež namietala nesprávne právne posúdenie, keďže súd nesprávne posúdil a zriadil vecné bremeno za symbolickú cenu.

13.5. Dovolateľka takto vznesené (dovolacie) námietky (viď bod 13.3.) v odvolacom konaní neuplatnila, preto ani odvolací súd nemal dôvod a ani priestor sa týmito námietkami zaoberať.

13.6. Navyše tieto dovolacie námietky žalobkyne (zastúpenej kvalifikovaným právnym zástupcom) nie sú priliehavé na prejednávajúcu vec, nakoľko súdy nižšej inštancie v danej veci neposudzovali nárok žalobkyne v zmysle § 127 Občianskeho zákonníka, nešlo o susedský spor a o obťažovanie suseda nad mieru primeranú pomerom, a preto ani súdy neboli povinné zdôvodňovať žalobkyňou namietané skutočnosti v dovolacom konaní, čím ani nemohlo dôjsť k naplneniu vady zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP zo strany odvolacieho súdu.

14. Pokiaľ dovolateľka mienila vyvodzovať prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP aj v dôsledku právnej argumentácie/právneho posúdenia veci súdmi nižšej inštancie, dovolací súd uvádza, že prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nezakladá ani to, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu (prípadne) spočívalo na nesprávnych právnych záveroch, t. j. nesprávnom právnom posúdení veci (porovnaj judikáty R 54/2012 a R 24/2017). Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06).

15. Žalobkyňa podaným dovolaním ďalej napadla v zmysle § 420 písm. f) CSP rozhodnutie odvolacieho súdu aj v jeho zmeňujúcom výroku III. rozsudku súdu prvej inštancie o náhrade trov štátu (výrok VI.), ktorým jej súd uložil povinnosť nahradiť štátu trovy prvoinštančného konania v rozsahu 50 % do troch dní od právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o výške náhrady trov konania.

15.1. Žalobkyňa v tejto časti všeobecne namietala, že odvolací súd zmenil rozsudok v jej neprospech bez vykonania dokazovania a bez toho, že by žalovaná podala odvolanie. Tiež všeobecne namietala, že odvolací súd nesprávne vyhodnotil včasnosť podania odvolania štátu, kde ako začiatok plynutia lehoty vyhodnotil doručenie rozsudku na súdnu správu.

16. Dovolací súd k námietke žalobkyne o rozhodnutí odvolacieho súdu bez podaného odvolania na to oprávnenou žalovanou uvádza, že v danej veci vo vzťahu k výroku VI. rozsudku súdu prvej inštancie o náhrade trov štátu, bol oprávneným subjektom na podanie odvolania štát konajúci prostredníctvom Okresného súdu Veľký Krtíš (jeho predsedu), keď v časti nároku na náhradu trov konania štátu je práve štát stranou pre určitý úsek konania, (o ktorého nároku sa v tejto časti koná a rozhoduje). Keďže odvolanie podal oprávnený subjekt (štát) nebolo potrebné, aby odvolanie zároveň podal aj iný subjekt/strana sporu, (pričom žalovaná by ani nebola oprávnená na podanie odvolania /subjektívne prípustná/, nakoľko predmetný výrok nebol v jej neprospech). K uvedenému záveru o podaní odvolania oprávneným subjektom dospel aj odvolací súd, ktorý svoj záver aj podrobne odôvodnil (v bode 56. odôvodnenia rozhodnutia). Žalobkyňa tak v tomto kontexte neopodstatnene namietala existenciu vady zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP.

17. Žalobkyňa v podanom dovolaní taktiež namietala, že odvolací súd nesprávne vyhodnotil včasnosť podania odvolania štátu (a teda, že odvolanie prejednal, hoci na to neboli splnené podmienky), kde ako začiatok plynutia lehoty vyhodnotil doručenie rozsudku na súdnu správu.

18. Posúdenie otázky momentu podania odvolania, a tým aj jeho včasnosti alebo oneskorenosti je vždy otázkou, ktorá má pre rozhodnutie odvolacieho súdu a pre vec odvolateľa podstatný význam. (Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 773/2015 zo 4. februára 2016)

19. K porušeniu základného práva na súdnu ochranu pritom môže dôjsť aj ústavne neudržateľným posúdením včasnosti podaného opravného prostriedku, ktoré by bolo v prospech toho, kto tento prostriedok podal. V takomto prípade bude vecné prejednanie odvolania (alebo dovolania) zasahovať do

základného práva na súdnu ochranu protistrany, v ktorej prospech by naopak, bolo prípadné odmietnutie opravného prostriedku ako podaného oneskorene s výsledkom zachovania právneho stavu daného rozhodnutím súdu nižšej inštancie (pozri obdobne IV. ÚS 266/2023, I. ÚS 308/2023).

20. Dovolací súd uvádza, že odvolací súd sa v rozhodnutí (body 54. a 55. jeho odôvodnenia) vysporiadal s rovnakou námietkou dovolateľky týkajúcej sa včasnosti podania odvolania štátom proti výroku o nároku na náhradu trov štátu, pričom odvolací súd dospel k správnym záverom o včasnosti podania odvolania štátom.

20.1. Z obsahu spisu vyplýva, že odvolaním napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie bol na súdnu správu Okresného súdu Veľký Krtíš doručený 24. mája 2022 (viď doručenka na č. I. 403). Štát prostredníctvom predsedu Okresného súdu Veľký Krtíš podal odvolanie osobne v podateľni súdu prvej inštancie 06. júna 2022 (viď podacia pečiatka na č. I. 415), teda v 15-dňovej zákonnej lehote na podanie odvolania v zmysle § 362 ods. 1 CSP v spojení s § 121 ods. 1 až ods. 5 CSP, ktorej posledným dňom na podanie odvolania bola streda 08. júna 2022. V spise sa žiadna iná doručenka preukazujúca doručenie uvedeného rozhodnutia štátu (Okresnému súdu Veľký Krtíš) nenachádza, pričom dovolateľka nekonkretizovala žiaden (skorší) dátum / nepoukázala na inú rozhodnú skutočnosť doručenia rozhodnutia štátu, od ktorého by mala začať plynúť lehota na podanie odvolania štátu, čo by mohlo mať za následok oneskorenosť podania odvolania zo strany štátu.

20.2. Žalobkyňa tak neopodstatnene namietala existenciu vady zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP aj v tejto časti.

21. Na základe uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobkyne (body 12. až 19.2.) nie je podľa § 420 písm. f) CSP prípustné, preto ho v tejto časti odmietol podľa § 447 písm. c) CSP.

22. Žalobkyňa v podanom dovolaní ďalej v zmysle § 420 písm. f) namietala, že odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvej inštancie v jej neprospech bez vykonania dokazovania.

23. Zákonná úprava obsiahnutá v Civilnom sporovom poriadku vôbec nerozlišuje medzi dokazovaním skutočností, ktoré sú rozhodné pre vecné alebo procesné závery. Treba súhlasiť s názorom, že na objasnenie zásadných procesných okolností treba podporne využiť pravidlá na všeobecný režim dokazovania (Svoboda, K. Dokazovaní. Praha: Wolters Kluwer, 2009, s. 281), (bližšie pozri III. ÚS 363/2023).

24. Dovolací súd k námietkam dovolateľky uvádza, že dovolateľka v dovolaní bližšie nekonkretizovala, aké dokazovanie (akými dôkaznými prostriedkami) na objasnenie akých skutočností/okolností mal odvolací súd vo vzťahu k rozhodnutiu o náhrade trov štátu vykonať, preto je táto všeobecná námietka dovolateľky nekonkrétne (ako aj vágna), keďže ňou uplatnený dovolací dôvod v tejto časti bližšie nezdôvodnila.

24.1. Ani z posúdenia dovolania podľa obsahu (článok 11 CSP a § 124 ods. 1 CSP) nie je možné vyvodíť, na základe akého dôvodu dovolateľka (zastúpená kvalifikovaným právnym zástupcom) namietala zaťaženie konania uvedenou vadou zmätočnosti. Takto dovolateľkou uplatnený dovolací dôvod nie je vymedzený spôsobom predpokladaným zákonom (§ 431 ods. 2 CSP).

24.2. Dovolací súd navyše poukazuje, že odvolací súd zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie vo vzťahu k náhrade trov štátu na základe iného právneho posúdenia veci, keď oslobodenie žalobkyne od súdnych poplatkov na rozdiel od súdu prvej inštancie nepovažoval ako dôvod pre nepriznanie náhrady trov štátu.

25. Keďže dovolateľka v tejto časti neuviedla v čom spočíva vada v zmysle § 420 písm. f) CSP, nevymedzila dovolací dôvod spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP, dovolací súd dovolanie v tejto časti ako neprípustné odmietol v zmysle § 447 písm. f) CSP.

26. V dovolacom konaní úspešnej žalovanej a štátu najvyšší súd právo na náhradu trov dovolacieho konania nepriznal (viď R 72/2018), lebo im žiadne trovy dovolacieho konania nevznikli.

27. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.